

DREVO NA KAMNITI OBALI

Tone Svetina

Na otoku pozabe je na kamniti obali osamljeno raslo drevo, ki ni bilo kakor druga drevesa. Vzklilo je na meji, kjer so se iz davnine borili voda, zemlja in veter za vedro večnosti.

Veter, gospodar kamnite obale, se je ujel v roke drevesa. Raztogotil se je: — Kdo mi zastavlja pot od vode k zemlji? Kdo moti molk mrtvega kamenja? —

Samozvano drevo je prekršilo zakon smrti na kamniti obali.

— Ničvredno drevo. Obsojam te na pogin. — je zatulil veter.

Veter je odvihral na vodene planjave. Zaupljivo se je poigral z valovi, sinovi vode. — Valovi, valovi, valovi. Poglejte drevo, ki se v rožnih jutrih miru koplje v očesu matere vode. To drevo ne priznava vaše moči. —

— Umre, umre, umre naj, kdor ne priznava naše moči, — so zahrumeli valovi.

Veter se je dvignil visoko v nebo in vznemiril oblake: — Oblaki, oblaki, oblaki, čuvarji neba. Ali veste za drevo ki je izdalo nebo, ki ne raste pokorno kakor druga drevesa, naravnost k nebu? To drevo ne priznava bogov in veličine neba. —

— Umre, umre, umre naj, kdor ne priznava bogov in veličine neba, — je završalo v oblakih.

Veter se je spustil v naročje zemlje.

— O, mati zemlja, ali veste, da vas je izdalo drevo? Korenine poganja v vodo, vasezaverovano se ogleduje v njej. —

— Živi, živi, živi naj, če lahko obstoji na kamniti obali in če hoče rasti po svoje, — je rekla zemlja, mati dreves in življenja.

Neko sinje jutro ob sončnem vzhodu je priletela bela ptica k samotnemu drevesu v goste.

— Jaz sem ptica, ki je na skalovje rta osamljenosti nosila semena. Vsa so propadla. Ni se jih zemlja usmilila, ubil jih je veter, voda odplavila. Ti si edino drevo, ki je vzklilo in zrastle na kamniti obali, zato si moje drevo. —

— Senca teme je padla name. Veter, nebo in voda so me obsodili na smrt. Pojijo me s strahom, bojim se umreti, — je vzdrhtelo drevo.

— Ne boj se strahu. STRAH SKRIVA SKRIVNOST MOČI. Z močjo te bodo pojili vsi, ki bi te radi uničili. —

— Bojim se nevidnih rok vetra, bojim se zavratne moči valov, bojim se gneva neba. Ne razumem jih, ptica. —

— Ne boj se, drevo. Tudi oni ne razumejo tebe. Vsak ima svojo resnico in misli, da je njegova resnica edina. Ne razumemo se med seboj. Od vekov je bilo tako in tako bo ostalo.

Poslušaj resnico vetra, gozda, vode in neba: za veter si predrzno, za gozd samosvoje, za vodo uporno, za nebo nepokorno. Nenavadno drevo. Ne morejo te priznati s svojo resnico. —

— Pojasni mi mojo krivdo. Na obalo osamljenosti se nisem samo vsadilo. —

— Zanje si krivo. KER SI TU, SI ODVEČ. Nihče te ne more prišteti za svojeja. Zato so te obsodili na smrt. —

— Kaj mi preostane? Drevesa ne znamo bežati. —

— Ostane ti tvoja resnica, drevo. To je skrivnost, ki je moč, zanjo ne vedo tisti, ki bi te radi uničili. —

— V čem je moja resnica? — je vprašalo drevo belo ptico.

— Tvoja usoda je v tem, da nimaš izbire. Sled tvojega časa je v boju in upanju. To je preprostost, kdor zna razumeti. OBSTATI POMENI: BORITI SE, VZTRAJATI, RASTI, UPATI IN PRERASTI. —

— Razumem te, ptica. Dala si mi nove moči v pravem času. —

— Priletela sem iz daljav. Ti si drevo upanja. Zaupaj vase. Če bo težko, se spomni name. In ti bo laže, — je dejala bela ptica in odletela.

Drevo je ostalo samo. Začudeno. V sebi je začutilo strujiti sokove neznanih moči. Razrastlo se je v prostor, v čas je pognalo veje svojega hrepenenja.

Z dihom viharjih sap je v mračni večer izza gora prijadrala črna ptica in sedla na samotno drevo.

— Kaj iščeš v mojih vejah? — je vprašalo drevo.

— Bežim pred viharjem. Iščem drevo zavetja, kjer bi si spletla gnezdo. —

— Ne maram tvojega gnezda. —

— Nočem gnezditi v tvojih vejah. TI SI ZAZNAMOVANO DREVO, ki so ga obsodili na smrt. Ni ptice, ki bi gnezdila v tvojih vejah, in se izpostavila gnevu bogov. Zavoljo tebe me veter preganja in mi ne pusti, da bi gnezdila. —

— Kaj morem za to? To je stvar tebe in vetra. —

— Tudi tvoja, drevo. Jaz sem ptica, ki je pobirala seme bele ptice na rtu osamljenosti. Veter me goni, ker nisem požrla tvojega semena. —

— To me ne zanima. Sem drevo, ki ne mara črnih ptic. —

Črna ptica je nasršila perje.

— Prišla sem ti povedat drugačno resnico kot je laž bele ptice. —

— Čakam, govori. —

— Ti si oholo in samovšečno drevo, ki ne pozna drugih dreves in ne življenja v gozdu. Mnogo lepših in močnejših dreves je že propadlo. Ti si slabo, smešno drevo, nič več drevo. Jaz sem znanilka tvojega konca. Sel vojske vetra, hladu valov in ognja neba. Ti si drevo brez pameti. Pamet se ne upira. Ne spopada se s premočjo. Svetujem ti: Pokloni se vetru. —

— NE. —

— Oprosti se vodi. —

— NE. —

— Moli bogove neba. —

— NE. —

— Premisli in se ukloni. —

— NE. — je odločilo drevo.

— Prav, — je krehnila črna ptica. — Preklinjam te in ti zavidam. Poslušaj ceno svoje svobode: Bela ptica te je napojila z lažjo upanja. Sedaj je mrtva. Ko je polagala seme na kamnite obale, so jo črne ptice ubile. S seboj je odnesla moč svoje strasti in tudi tebe, drevo. Glej usodo tvojega konca. —

— Govori. —

— Zemlja te bo izdala. —

— ČAKAM. —

— Veter te bo prelomil. —

— ČAKAM. —

— Nebo te bo sežgalo. —

— ČAKAM. —

— Voda te bo odplavila. —

— ČAKAM. —

— Gozd te bo pozabil. —

— ČAKAM. — NE BOJIM SE, — je dejalo drevo.

Črna ptica je odletela.

Drevo je rastle v ljubezni do bele ptice, prepojeno s strahom in upanjem. Potožilo je dnu, kjer je vabila zemlja:

— Pridi globlje k meni. —

Korenine so zahrepenele, drobile so skale, jih razmaknile, in oklenile so se s tisočerimi rokami mrtvega kamenja. Kakor žile so se prepredle med sabo. Prerile so se globlje, vse globlje v mrakobne temine dna. Oprijele so se teme. Z njo so se

zrasle, dobile svežih sokov in neznanih moči, za veje, ki so drhtele v sunkih vetra.

Veter je poskrbel, da nebo ni pozabilo na grožnje.

Stemnilo se je.

Bogovi, razžaljene veličine neba, so se zganili. Vihar je pripodil gore oblakov nad otok. V prostranstvu so se podrli skladi teme. V votlem bobnenju so bruhali ognjene jezike. Raztreščili so drevesu vrh, oklestili veje, ožgali kožo.

V trenutku božanskega gneva so se maščevali bogovi neba.

Veter je dvignil piš norih sap. Zavihral je v drevo. Upognil ga je kot lok. Hotel ga je prelomiti, s korenino izruti, trgati je listje, lomil veje in se onemoglo zaganjal.

Ranjeno drevo je turobno v samotni uri ječalo. Korenine, roke, srca, so se napele. — Vzdržati, vzdržati, vzdržati, — je govorilo dno, kamor veter ni segel, kamor ni mogla voda.

Uneslo se je nebo. Omagal je veter. Drevo pa je ostalo. Brez vrha. Golo. Razbičano. Samo. Toda obstalo je.

Voda je zganila čeljusti. Neutrudno so pljuskali valovi ob obalo, da bi izpodkopali drevo, so grebli ob skalo, spodnašali pesek in zemljo.

Valovi so hrumeli: — Padi, padi, padi drevo. Obsojeno si, da moraš umreti. —

Voda je nagnila drevo, pa ga ni mogla podreti. Drevo je korenine še globlje in močneje pognalo v srce dna. In dno je priklenilo drevo.

Priletela je črna ptica in vsadila seme bršljana.

— Rekla sem ti, da si usojeno smrti. Umiralo boš počasi, v trpljenju boš okostenelo, vsem za vzgled na otoku. —

Drevo je molčalo.

Črna ptica je odletela.

Bršljani so rastli, ovili so drevo, kakor kače. Vsesali so se v kožo. Z zobmi nenasitnosti so srkali sokove življenja. — Zadušili, zadušili, zadušili te bomo, drevo, — so mrmrali.

Drevo je molčalo. Trpelo je in upalo. Pogovarjalo se je s svetlobo sonca, z zvezdami v bleščavah noči. O koreninah, ki so se bratile s teminami dna. Bilo je žalostno in samotno.

Obala, veter, voda in bogovi neba so bili prepričani, da drevo umira. Pozabili so nanj.

Drevo je hrepenelo po beli ptici. Živelo je v ljubezni in upanju. Neomajno je verovalo v belo ptico, ki je ni bilo. Tople sape pomladi so ohrabrile golo drevo, ožgano od besa neba, ker ni hotelo umreti. Ogrizeno od vetra, ker ni moglo umreti. Spodjedeno od vode. KER BI BILO NESMISEL UMRETI.

Sokovi zemlje so privreli iz dna, zalizali so razsekano kožo, veje so zazelenele in se razprostrle v modrino neba. Iz razklanega vrha sta pognala nova vrhova.

Drevo je bilo skrivenčeno. Od izkušenj. Nagnjeno k vodi. Uporno. Močno. Samosvoje. Edino drevo na kamniti obali.

Prek neba je tekel čas kot kalna reka. Veter se je utrudil. Bogovi neba pozabili. Voda je odpustila. Pozabilo je tudi drevo. Rastlo je z uporno močjo, pogreznjeno vase.

Neko pomlad je priletela na otok jata belih ptic. Krožile so v sinjini nad kamnito obalo v otožnih krogih. Sedle so utrujene v krošnje drevesa. Drevo je vzdrhtelo.

— Me smo hčere bele ptice, ki je prinašala seme na kamnite obale. Gnezdile bi v tvojih vejah. —

— Gnezdite, — se je vzradostilo drevo.

Bele ptice so gnezdile in valile mladiče. Na jesen so odletele in vrnilo so se vsako pomlad. Iskale so samoto kamnitih obal, kjer so polagale seme, drevesa upanja. Kjerkoli so se ustavile, so pripovedovale o drevesu na kamniti obali, ki je zrastle na rtu osamljenosti na meji, kjer ni bilo nič. Zdaj pa tam raste mogočno drevo in klijo mnoga mlada drevesa pod njim.

Tam, kjer so se iz davnine borili VETER, VODA IN ZEMLJA za vedro večnosti.